

“KICHIK BIZNESDA AYOLLARNING MUVAFFAQIYATIGA TA'SIR ETUVCHI PSIXOLOGIK XUSUSIYATLAR.”

Muxammadiyeva Xurshida

Buxoro psixologiya va xorijiy tillar institi

Psixologiya (faoliyat turlari bo'yicha)

2-kurs magistranti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14535356>

Annotatsiya: Ushbu maqola kichik biznesda ayollarning muvaffaqiyatiga ta'sir etuvchi psixologik xususiyatlarni tahlil qilishga qaratilgan. Maqolada ayollarning tadbirkorlik sohasidagi muvaffaqiyatiga ta'sir ko'rsatuvchi asosiy psixologik omillar, masalan, izchillik, qat'iyatlilik, empatiya, kreativlik, stressga bardoshlik va o'ziga bo'lgan ishonch kabi xususiyatlar o'rganiladi. Shuningdek, maqolada ayollarning biznesdagi qaror qabul qilish jarayoni, ijtimoiy tarmoqlarni rivojlantirishdagi roli va motivatsiya faktorlariga ham alohida e'tibor qaratiladi. Tadqiqot, ayollarning kichik biznesdagi muvaffaqiyatiga olib keladigan psixologik aspektlarni chuqur o'rganishga va tadbirkorlik sohasidagi ayollarni qo'llab-quvvatlashga oid tavsiyalar berishga yordam beradi.

Kalit so'zlar: Kichik biznes, ayollar, muvaffaqiyat, psixologik xususiyatlar, izchillik, qat'iyatlilik, empatiya, kreativlik, stressga bardoshlik, qaror qabul qilish, motivatsiya.

Kichik biznesda ayollarning muvaffaqiyatiga ta'sir etuvchi psixologik xususiyatlar deganda, ayollarning biznes jarayonlarini boshqarishda, qarorlar qabul qilishda, mijozlar bilan aloqalar o'rnatishda, va qiyinchiliklarga qarshi kurashishda ko'rsatgan psixologik xususiyatlari va ichki resurslari tushuniladi. Bu xususiyatlar ayollarning biznesda muvaffaqiyatga erishishiga yordam beradi, chunki ular ishlash uslublarini, motivatsiyalarini, munosabatlarini, hissiy holatlarini va boshqa shaxsiy fazilatlarini o'z ichiga oladi. Kichik biznesda ayollarning muvaffaqiyati nafaqat tashkiliy va iqtisodiy ko'nikmalar, balki psixologik xususiyatlarga ham bog'liq. Ayollarning muvaffaqiyatli tadbirkor bo'lishidagi psixologik omillar, ularning biznesdagi qarorlarini shakllantirishi, biznes jarayonlarini boshqarish uslublari va umumiy yondashuvlarini belgilaydi. Quyidagi psixologik xususiyatlar ayollarning kichik biznesdagi muvaffaqiyatiga katta ta'sir ko'rsatadi:

1. Izchillik va qat'iyatlilik

Ayollar ko'pincha o'z maqsadlariga erishishda qat'iyatli bo'ladilar. Kichik biznesda izchillik va sabr-toqat talab etiladi, chunki ko'plab bizneslar dastlabki bosqichlarda katta muvaffaqiyatlarga erishmaydi. Ayollar o'z bizneslarini rivojlantirishda qiyinchiliklarga qarshi turish va muvaffaqiyatga erishish uchun zarur bo'lgan barcha sa'y-harakatlarni amalga oshirishga tayyor.

2. Yuqori empatiya va mijozlarga yo'naltirilganlik

Ayollarda yuqori empatiya darajasi bo'lishi ularning mijozlar bilan samarali aloqalar o'rnatish imkoniyatini yaratadi. Empatiya yordamida ayollar mijozlarning ehtiyojlarini yaxshiroq tushunadilar, bu esa ularning biznes strategiyalarini to'g'ri shakllantirishda yordam beradi. Bu xususiyat, ayniqsa, xizmat ko'rsatish va savdo sohalarida muvaffaqiyat uchun juda muhim.

3. Kreativlik va innovatsion fikrlash

Ayollar kichik biznesda yangiliklar yaratish va kreativ yechimlar izlashda muvaffaqiyatli bo'ladilar. Ular yangi g'oyalar va biznes modellari ishlab chiqishda ijodiy yondashuvlarga ega

bo'lishadi. Innovatsion fikrlash biznesni raqobatbardosh qilish va bozor talablariga moslashtirishda muhim ahamiyatga ega.

4. Stressga bardoshlik

Kichik biznesda muvaffaqiyatga erishish uchun yuqori darajada stressga bardoshlik talab etiladi. Ayollar ko'pincha ish va oilaviy majburiyatlarni balanslashda va turli qiyinchiliklarga duch kelishda yuqori darajada stressni boshqarish qobiliyatiga ega. Bu ularning biznesdagi qiyinchiliklarga nisbatan chidamliligini oshiradi.

5. O'ziga bo'lgan ishonch

Ayollar o'zlariga bo'lgan ishonchni rivojlantirish orqali qarorlar qabul qilishda mustahkam turadilar. O'ziga bo'lgan ishonch, ularga yuqori darajada muvaffaqiyatga erishish uchun zarur bo'lgan xatarlarni olish va yangi imkoniyatlarni sinab ko'rishga yordam beradi. Bu, ayniqsa, kichik biznesni boshqarishda muhim omil hisoblanadi.

6. Moslashuvchanlik

Ayollar ko'pincha biznesni boshqarishda o'zgaruvchan sharoitlarga tezda moslashadilar. Bozor sharoitlari, texnologik o'zgarishlar va ijtimoiy talablar kabi omillarga moslashish orqali ular bizneslarini muvaffaqiyatli ravishda rivojlantiradilar. Moslashuvchanlik kichik biznesda o'sish va muvaffaqiyat uchun zaruriy xususiyatdir.

7. Tadbirlarni boshqarish va multitasking qobiliyati

Ayollar ko'pincha bir nechta vazifani bir vaqtda bajarishda muvaffaqiyatli bo'ladilar. Ular biznesning turli sohalarini boshqarishda ko'p vazifalarni bir vaqtda bajarish qobiliyatiga ega. Bu sifat, ayniqsa, kichik biznesda cheklangan resurslar bilan samarali ishlashda muhim rol o'ynaydi.

8. Tinchlik va ehtiyotkorlik bilan qaror qabul qilish

Ayollar biznesda ehtiyotkorlik bilan qarorlar qabul qilishda muvaffaqiyatli bo'ladilar. Ular ko'plab omillarni hisobga olib, xatolardan qochish uchun ehtiyotkorlik bilan harakat qilishadi. Bu ularning biznesda xatoliklarni minimallashtirishga yordam beradi va uzoq muddatli muvaffaqiyatni ta'minlaydi.

9. Ijtimoiy aloqalar va tarmoq qurish

Ayollar kichik biznesda muvaffaqiyatga erishish uchun ijtimoiy tarmoq va aloqalarni rivojlantirishda ham muvaffaqiyatli bo'ladilar. Ular o'zlarining biznes imkoniyatlarini kengaytirish va yangi hamkorlar bilan aloqalar o'rnatish uchun tarmoq qurishga harakat qilishadi.

Kichik biznes bozorlarga erkin kirishi kerak. Bozorni to'liq nazorat qiluvchi oligopoliya va monopoliya bozorda erkin narxni shakllantirish jarayoniga xalaqit bermasligi kerak. Faqat shunday holatda raqobat erkin va haqiqiy bo'ladi.

**O‘zbekiston Respublikasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik
faoliyatining rivojlanganlik holati⁹**

№	Ko‘rsatkichlar	2018 y.	2019 y.	2020 y.	2021 y.	2022 y.
1.	Ro‘yxatdan o‘tgan korxonalar va tashkilotlar soni (Dehqon va fermer xo‘jaliklarisiz, dona)	300240	339034	419490	503538	557756
2.	Ro‘yxatdan o‘tgan kichik tadbirkorlik subyektlari soni (Dehqon va fermer xo‘jaliklarisiz, dona)	242379	276237	353921	436981	488936
3.	Iqtisodiyotda jami bandlar soni (ming kishi)	18829,6	18949,0	19158,2	19345,0	19578,0
4.	Kichik biznesda bandlar soni (ming kishi)	6602,5	6602,5	6602,5	6602,5	6622,5

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik davlat, mintaqa va xudud iqtisodiy o‘shidagi asosiy ahamiyatli jihatlaridan biri bu o‘sha hududda joylashgan aholi bandligini ta‘minlashning muhim manbaidir, Surxondaryo viloyat statistika boshqarmasi ma‘lumotlariga ko‘ra viloyatdagi bandlikning 75-80 foizi aynan kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyati zimmasiga to‘g‘ri kelar ekan. Shu bois mamlakatimizning barcha hududlarida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirishga alohida e‘tibor qaratilmoqda. Hukumatimiz tomonidan chiqarilgan farmon va qarorlarining kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish uchun barcha zarur shart-sharoitlar yaratilishiga qaratilgan.

Davlat statistika qo‘mitasi erkak va ayol tadbirkorlarning 2021-yildagi moliyaviy natijalarini e‘lon qildi. Unga ko‘ra, ayollar bugungi kunda 16 mingdan ziyod mikrofirmalarga rahbarlik qilmoqda. Umumiy hisobda mazkur kompaniyalar sof foydasi 2,3 trln so‘mni tashkil etdi. O‘rta hisobda bitta tadbirkor ayolga sof foyda 141,4 mln so‘mdan to‘g‘ri kelmoqda. Bugungi kunda tadbirkorlikni yo‘lga qo‘ymoqchi bo‘layotgan xotin-qizlarga bir qator imtiyozlar berilmoqda. Masalan, aprel oyida xotin-qizlarga 33 mln so‘mgacha 14%lik kreditlar ajratilishi belgilandi. Unga ko‘ra, kreditlar oilaviy tadbirkorlik, chorvachilik, baliqchilik, bog‘dorchilik, limonchilik va yana boshqa sohalar uchun 7 yilgacha beriladi. Shuningdek, ayollar 5 mln so‘mgacha kreditlarni naqd holda olishlari mumkin. 2022–2024-yillarda tadbirkor ayollar ulushini 25%dan 40%ga yetkazish ko‘zda tutilgan

Xulosa qiladigan bo‘lsak, Ayollarning kichik biznesdagi muvaffaqiyatiga ta‘sir etuvchi psixologik xususiyatlar biznesdagi qaror qabul qilish jarayonlari, ijodiy yondashuvlar va tashkiliy ko‘nikmalar bilan chambarchas bog‘liq.

References:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi “2022- 2026 yillarga mo‘ljallangan yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi PF-60-sonli Farmoni// www.lex.uz
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 24 yanvardagi “Respublikada ishlab chiqarishni rivojlantirish va sanoat kooperasiyasini kengaytirishning samarali tizimini yaratish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-99-son Qarori// www.lex.uz
3. NikkiLaMarko.<https://smallbusiness.chron.com/problems-smallscalebusinesses-12355.html>

4. Jay Conrad Levinson, Paul R. J. Hanley. The Guerrilla Marketing Revolution: Precision Persuasion of the Unconscious Mind. — Piatkus Books, 2005. — 192 p. — ISBN 978-0749926113.
5. Kotler, P. (1998) Marketing Management: Analysis, Planning, Implementation, and Control. 9th Edition, Prentice Hall, Upper Saddle River.
6. Kholmamatov Diyor Haqberdievich, Boyjigitov Sanjarbek Komiljon ugli. Marketing Problems In The Development Of Export Activities Of Small Business Entities. International Journal of Engineering and Information Systems (IJEAIS), 31- 39 pp, 2020
7. Kholmamatov Diyor Haqberdievich. Develop Criteria for Selecting Distribution Channels in Small Business. Academic Journal of Digital Economics and Stability, 134-145 pp, 2022
8. Kholmamatov Diyor Haqberdievich. Promote Upgrade After-Sales Service Strategic Skills. Indonesian Journal of Law and Economics Review, 2019
9. Kholmamatov Diyor Haqberdievich. Development of Customer Service Delivery System in Wholesale Trade. Indonesian Journal of Law and Economics Review, 2019
10. www.stat.uz